

Łukasz Bernaciński – Członek Zarządu Instytutu Ordo Iuris

R. pr. Katarzyna Gęsiak – Dyrektor Centrum Prawa Medycznego i Bioetyki Instytutu Ordo Iuris

**Analiza wybranych przepisów projektu ustawy o ochronie ludności oraz o stanie klęski
żywiolowej z 8 listopada 2022 r. wraz z propozycjami zmian przepisów**

Główne tezy:

- I. Projektowana ustawa według brzmienia aktualnego na dzień 29 listopada 2022 r. wciąż nie czyni zadość wymogom zgodności z Konstytucją RP.**
- II. W szczególności projektowane przepisy stanowią przynajmniej częściowo próbę obejścia regulacji konstytucyjnej dotyczącej stanów nadzwyczajnych poprzez stosowanie środków wykraczających poza „zwyczajne środki konstytucyjne” w sytuacji, w której nie byłby wprowadzony żaden ze znanych Konstytucji RP stanów nadzwyczajnych.**
- III. Szczególnie krytycznie należy odnieść się do regulacji uprawniających określone podmioty władzy publicznej oraz funkcjonariuszy niektórych służb do wydawania wiążących poleceń przedsiębiorcom oraz osobom fizycznym.**
- IV. Na aprobatę nie zasługują także przepisy uchylające dotychczasową regulację odnoszącą się do kompensacji strat poniesionych wskutek zaistnienia stanu klęski żywiolowej.**
- V. Wątpliwości budzi również szereg innych rozwiązań szczegółowych. W związku z tym w załączniku do niniejszej analizy przedstawia się rekomendacje konkretnych zmian legislacyjnych, które powinny zostać wprowadzone, by projekt czynił zadość standardom konstytucyjnym.**

Wstęp

Przedmiotem niniejszej analizy jest projekt ustawy o ochronie ludności i o stanie klęski żywiołowej z dnia 8 listopada 2022 r., czyli zmieniona i poprawiona wersja projektu¹, który już wcześniej stał się przedmiotem obszernej opinii prawnej Instytutu Ordo Iuris². Poniższa analiza dotyczy zatem przede wszystkim zmian (albo ich braku) jakie wprowadzono do pierwotnego projektu wraz z oceną ich skutków prawnych.

Zagadnienia wstępne

1. W nowym projekcie ustawy z 8 listopada 2022 r. bez zmian pozostał art. 27 ust. 1. Warto podkreślić, że projekt ustawy posługuje się dotychczas obowiązującymi definicjami „katastrofy naturalnej” i „klęski żywiołowej”, wprowadzając jednak dodatkowe pojęcia, które dotyczą sytuacji niewchodzących w zakres stanów nadzwyczajnych, a które mają się odnosić do sytuacji potocznie określanych jako „stany *quasi*-nadzwyczajne” - „stanu pogotowia” oraz „stanu zagrożenia”.
2. Należy ponownie zgłosić zastrzeżenie przedstawione już do projektu ustawy z 31 sierpnia 2022 r., że **sposób sformułowania wyżej wymienionej definicji budzi poważne zastrzeżenia ze względu na brak precyzyjnego określenia przesłanek, przy zaistnieniu których organy państwowe byłyby uprawnione do wprowadzenia stanu pogotowia**. Stan pogotowia stanowi natomiast – zgodnie z projektowanym art. 27 ust. 1 pkt 2 - punkt odniesienia dla możliwości wprowadzenia **stanu zagrożenia**, przewidującego z kolei możliwość ograniczenia praw i wolności „podmiotów ochrony ludności” (w tym organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw). Dla porównania należy wskazać obowiązujące przepisy konstytucyjne i ustawowe określające warunki wprowadzenia stanu klęski żywiołowej, na podstawie których możliwe jest zdefiniowanie charakteru wyjątkowości sytuacji uzasadniającej wprowadzenie tego stanu nadzwyczajnego.
3. Warto odnotować, że w analizie poprzedniej wersji projektu wskazywaliśmy, iż wprowadzenie stanu pogotowia jest zasadne, o ile będzie on skierowany do służb państwowych stawiając je w większej gotowości do działania i nie będzie rodził konsekwencji dla obywateli. W tym kontekście

¹ Projekt dostępny na stronie Rządowego Centrum Legislacji, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12363754/katalog/12909374#12909374> (dostęp: 29.11.2022).

² Ł. Bernaciński, K. Gęsiak, *Opinia prawna w sprawie projektu ustawy o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej*, <https://ordoiuris.pl/wolnosci-obywatelskie/opinia-prawna-w-sprawie-projektu-ustawy-o-ochronie-ludnosci-oraz-o-stanie> (dostęp: 01.12.2022).

należy zaaprobować wprowadzenie w art. 29 ust. 4 projektu katalogu otwartego zadań jakie realizują organy administracji publicznej. Charakter wymienionych zadań wskazuje, że nie oddziałują one na wolności i prawa człowieka i obywatela.

Stan zagrożenia

4. W art. 30 ust. 2 nowego projektu ustawy znalazł się przepis określający dodatkowe uprawnienia dla Prezesa Rady Ministrów, dotyczące możliwości samodzielnego decydowania – w drodze rozporządzenia - o wprowadzeniu, przedłużeniu lub odwołaniu stanu zagrożenia. Nowy art. 30 ust. 6 potwierdza, że rozporządzenie wprowadzające stan zagrożenia określać będzie także rodzaje zadań realizowanych w związku z wprowadzonym stanem zagrożenia, w tym wydawanie poleceń obowiązujących organy administracji rządowej, państwowe osoby prawne, organy samorządu terytorialnego, samorządowe osoby prawne oraz samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz przedsiębiorców.
5. Istotne jest przy tym, na co zwrócono uwagę w opinii dotyczącej projektu ustawy z 31 sierpnia 2022 r., że stan zagrożenia został zdefiniowany w sposób niezwykle rozległy i nieprecyzyjny, przyznając - z jednej strony - władzom publicznym bardzo szeroki zakres arbitralnego uznania danej sytuacji za stan zagrożenia i związanej z tym ingerencji w prawa i wolności obywatelskie, a z drugiej – zdecydowaną niepewność adresatów działań organów władzy publicznej do co zakresu obowiązującego ich obowiązku poddania się działaniom państwa. W tym kontekście należy **ponownie poddać zdecydowanej krytyce możliwość wydawania poleceń przedsiębiorcom.**
6. Kolejne zastrzeżenie budzi – wynikająca z art. 30 ust. 2 – możliwości nieograniczonego przedłużania przez Prezesa Rady Ministrów stanu zagrożenia, bowiem przepis nie określa maksymalnego czasu obowiązywania stanu zagrożenia. Tym samym, w związku z wprowadzeniem stanu zagrożenia, Prezes Rady Ministrów został wyposażony w uprawnienie podobne do uprawnień przysługujących aktualnie Sejmowi, a polegających na udzieleniu zgody na przedłużenie stanu klęski żywiołowej (por. art. 232 *in fine* Konstytucji RP³). Projekt nie poddaje także jednoosobowej decyzji Prezesa Rady Ministrów kontroli na przykład Sejmu RP. Oznacza to, że raz wprowadzony stan zagrożenia może być co cztery tygodnie przedłużany aż „nie ustaną

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

przyczyny jego wprowadzenia”, które to sformułowanie nie jest jednak należycie precyzyjnie opisane, a zatem interpretowane będzie całkowicie uznaniowo.

Możliwość wydawania wiążących poleceń

7. Należy podkreślić, że proponowany w projekcie stan zagrożenia mieści się w zakresie pojęcia „stan normalnego funkcjonowania państwa” (w przeciwieństwie do któregośkolwiek z konstytucyjnych stanów nadzwyczajnych), w którym to stanie władza państwowa nadal zobowiązana jest do podejmowania wszelkich działań w ramach zwykłych środków konstytucyjnych (a zatem takich, które wyznaczone są przede wszystkim przez art. 31 ust. 3 Konstytucji RP). Wspomniana regulacja konstytucyjna oznacza, że w stanie zagrożenia organy administracji nie będą należycie umocowane do tego, aby wydawać wiążące polecenia, o których mowa w projekcie, skutkujące ograniczeniem korzystania z konstytucyjnych wolności i praw. Ograniczając się jedynie do kwestii formalnych należy podkreślić, że zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji warunkiem *sine qua non* legalności takich ograniczeń jest forma ustawy, a nie decyzji administracyjnej.
8. **Mając na uwadze powyższe zastrzeżenia należy stwierdzić, że przewidziana w projekcie, w sytuacji określonej jako stan zagrożenia, możliwość wydawania przez organy administracji publicznej wiążących decyzji administracyjnych (poleceń) skutkujących ograniczeniem korzystania z konstytucyjnych wolności i praw przysługujących przedsiębiorcom jest rozwiązaniem niekonstytucyjnym, sprzecznym z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Najlepszym rozwiązaniem jest zatem rezygnacja z proponowanych przepisów w zakresie, w jakim odnoszą się do przedsiębiorców.**
9. Jednocześnie, przypomnieć trzeba, że w art. 31 ust. 3 ustawa zasadnicza, w przypadkach zagrożenia bezpieczeństwa lub porządku publicznego, środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób, przyznaje władzom publicznym możliwość niezbędnego w takich sytuacjach ingerowania w sferę konstytucyjnych wolności i praw jednostki.
10. W związku z tym, że w nowym projekcie bez istotnych zmian pozostały przepisy art. 31 regulujące kwestie wydawania poleceń, a nawet potwierdzone zostały w nowym projekcie poprzez dodanie art. 30 ust. 5 pkt 1, aktualność zachowują zastrzeżenia przedstawione w części ***Możliwość wydawania poleceń jednostkom samorządu terytorialnego (a także samorządowym osobom***

prawnym i samorządowym jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej) oraz przedsiębiorcom opinii Instytutu Ordo Iuris z 11 października 2022 r.

11. Analogicznie, bez zmian pozostały proponowane rozwiązanie legislacyjne dotyczące możliwości wydawania wiążących poleceń osobom przez funkcjonariusza Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz żołnierza Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Jedyną modyfikacją art. 32 projektu jest doprecyzowanie, że przepis rzeczywiście odnosi się do osób fizycznych. Stąd należy wskazać, że aktualne pozostają wszystkie ujęte w części **Wydawanie poleceń osobom** opinii Ordo Iuris z 5 października 2022 r. Wobec niezgodności z Konstytucją RP rozwiązania przyjętego w proponowanym art. 32, niezbędne jest jego usunięcie z projektu.

Stan klęski żywiołowej

12. Aktualność zachowują także uwagi przedstawione w pkt 28. opinii Ordo Iuris z 11 października 2022 r., odnoszące się do kwestii szczepień ochronnych. Uzupełniając treść opinii należy jednak dodać, że jakkolwiek proponowane brzmienie przepisów określających ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w stanie klęski żywiołowej nie uwzględnia wprost obowiązku poddania się szczepieniom ochronnym (w przeciwieństwie do aktualnie obowiązującego art. 21 ust. 1 pkt 5 ustawy o stanie klęski żywiołowej⁴), to jednak treść analizowanego art. 43 ust. 1 pkt 7 projektu jest na tyle pojemna, że należy zakładać, iż w zamyśle projektodawcy obejmuje również obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym. Przemawia za tym również fakt, że art. 127 ust. 1 pkt 9 projektu niezmiennie przewiduje odpowiedzialność karną każdego, kto „wbrew obowiązkowi określönemu w art. 43 ust. 1 pkt 7 nie poddaje się badaniom lekarskim, leczeniu, **szczepieniom ochronnym** oraz stosowaniu innych środków profilaktycznych i zabiegów niezbędnych do zwalczania chorób zakaźnych oraz skutków skażeń chemicznych i promieniotwórczych (...)”.

Projektowana pomoc finansowa

➤ dla przedsiębiorców

⁴ Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1897 t.j.).

13. W nowy projekcie w art. 67 ust. 1 pkt 3 przewidziano, że w sytuacji wystąpienia w Polsce stanu klęski żywiołowej, Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi „zasady udzielania pomocy finansowej dla poszkodowanych przedsiębiorców”. Jednakże lektura dalszych przepisów w rozdziale „Szczególne rozwiązania w związku z wystąpieniem klęski żywiołowej” pokazuje, że nowy projekt powiela rozwiązania przyjęte w projekcie ustawy z 31 sierpnia 2022 r., - uchylenie w całości ustawy z dnia 22 listopada 2002 r. o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności, praw człowieka i obywatela (Dz. U. poz. 1955; dalej jako „ustawa o wyrównaniu strat”) – w części dotyczącej stanu klęski żywiołowej i brak analogicznych rozwiązań, przez co przedsiębiorcy zostają pozbawieni możliwości uzyskania odszkodowania ze Skarbu Państwa (aktualne art. 2 ust. 1 i art. 3 ust. 1 ustawy o wyrównaniu strat).
14. W tym zakresie należy zatem powtórzyć stanowisko przedstawione w opinii Ordo Iuris z 5 października 2022 r., zgodnie z którym opiniowany projekt zawiera pewne propozycje finansowego wsparcia przedsiębiorców w stanie klęski żywiołowej (pożyczka z Funduszy Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych – w przypadku braku środków na wypłatę pracownikom wynagrodzenia), które jednak nie obejmują wyrównania szkód majątkowych spowodowanych ograniczeniem praw i wolności i – jak można zakładać – będą miały niewielkie praktyczne zastosowanie w sytuacji ograniczenia lub zakazu działalności zarobkowej. W projekcie nie przewidziano żadnego zabezpieczenia dla przedsiębiorców (jedynie dla ich pracowników), umożliwiającego rekompensatę strat powstałych na skutek ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu nadzwyczajnego. W związku z tym zdecydowanie **należy pozostawić w mocy obowiązujące przepisy o ustawy o wyrównywaniu strat i dostosować do nich proponowaną regulację.**

➤ **dla osób niebędących przedsiębiorcami**

15. Powyższa uwaga dotyczy także rozwiązań pomocowych przewidzianych dla osób niebędących przedsiębiorcami. Zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o wyrównywaniu strat każdy obywatel, który uargumentuje poniesienie straty majątkowej na skutek ograniczenia jego praw lub wolności, ma szansę uzyskać jej wyrównanie z budżetu państwa.
16. Wobec planowanego uchylenia wyżej wymienionej ustawy, uprawnienie to zostałoby odebrane nie tylko przedsiębiorcom, lecz również osobom fizycznym. W zamian za to projektodawca

przewiduje ograniczone zakresowo zasiłki celowe, które w nowych projekcie określono jako „pomoc finansowa”. Zakres tej pomocy jedynie w minimalnym zakresie różni się przewidzianej w projekcie z 31 sierpnia 2022 r. Dodatkowym wymogiem jest ponadto proponowany ust. 5 w art. 81 nowego projektu, zgodnie z którym osoba poszkodowana wnioskująca o przyznanie pomocy finansowej musiałaby przedłożyć „dokument stwierdzający wysokość poniesionych szkód w wyniku wystąpienia klęski żywiołowej sporządzony przez osobę posiadającą uprawnienia zawodowe w zakresie szacowania nieruchomości lub osobę posiadającą uprawnienia budowlane w odpowiedniej specjalności w zakresie rodzaju poniesionych szkód albo przez Wojewódzką Komisję ds. Szacowania Szkód”, przy czym niekompletny wniosek organ uprawniony do przyznania pomocy pozostawi bez rozpoznania (art. 81 ust. 7 nowego projektu).

17. Proponowane rozwiązania są więc w wysokim stopniu niekorzystne dla obywateli w porównaniu z aktualnie obowiązującymi. **Należy zatem uwzględnić w projekcie przepisy obowiązującej ustawy o wyrównaniu strat.**

Przepisy karne

18. W nowym projekcie bez zmian pozostawiono przepis art. 126 (wcześniej art. 125) przewidujący odpowiedzialność karną za niestosowanie się do niezgodnych z przepisami Konstytucji RP poleceń ingerujących w zakres praw i wolności człowieka i obywatela (sankcja w postaci kary aresztu albo grzywny). Przypomnieć wypada, że zgodnie z przepisami projektu ustawy, wspomniane wiążące obywateli polecenia mogliby wydawać funkcjonariusze Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i żołnierze, również w czasie tak zwanego. stanu zagrożenia, który nie jest jednym z konstytucyjnych stanów nadzwyczajnych, a zatem dotyczy jakiejś bliżej nieokreślonej sytuacji kryzysowej, dla zażegnania której wystarczające są zwykłe środki konstytucyjne (art. 228 ust. 1 Konstytucji RP).
19. Bez zmian pozostał też przepis przewidujący odpowiedzialność karną za niepoddanie się szczepieniom ochronnym (art. 127 ust. 1 pkt 9 nowego projektu). Wobec pozostawienia tego przepisu w rozdziale dotyczącym odpowiedzialności karnej (pomimo uwagi zgłoszonej w opinii Ordo Iuris z 5 października 2022 r.), należy uznać, że w rzeczywistości obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym został „ukryty” (niewymieniony wprost) w art. 43 ust. 1 pkt 7 projektu i na tej podstawie będzie następnie egzekwowany.

Vacatio legis

20. W nowej wersji projektu, w art. 181 pozostawiono termin wejścia ustawy w życie określony na 1 stycznia 2023 roku. Aktualne, a nawet zyskujące na mocy, pozostają zatem argumenty oraz rekomendacje przedstawione w punkcie 47 opinii z 11 października. Okres *vacatio legis* nie powinien być krótszy niż dwa miesiące od daty publikacji zmienionej ustawy.

Podsumowanie

Należy stwierdzić, iż zmiany wprowadzone w nowej wersji projektu ustawy o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej są raczej kosmetyczne, a te istotniejsze zmierzają ku umocnieniu rozwiązań zaprezentowanych w pierwotnej wersji projektu. W obliczu wojny toczącej się tuż za Polską granicą, ataków hybrydowych na terytorium Rzeczypospolitej czy zagrożenia blackoutem lub zaburzeniami dostaw podstawowych środków spożywczych taki stan rzeczy należy uznać za niebezpieczny. Szansa bowiem na wprowadzenie nowych, potrzebnych rozwiązań (jak w wypadku stanu pogotowia czy przepisów dotyczących finansowania budowy schronów) może spotkać się ze sprzeciwem społecznym z uwagi na szereg niekonstytucyjnych rozwiązań. Jednocześnie uchwalenie projektu ustawy w obecnym kształcie może okazać się przeciwnie skuteczne, ponieważ niekonstytucyjność przepisów wywoła w coraz bardziej świadomym swych praw i coraz bardziej nieufnym względem władz państwowych społeczeństwie opór, który uniemożliwi sprawne działanie w krytycznym momencie. Wobec powyższego należy stwierdzić, iż projekt w obecnym brzmieniu powinien zostać poddany daleko idącym modyfikacjom. Propozycje zmian przygotowaną przez Instytut Ordo Iuris dołączono w załączniku nr 1 do niniejszej analizy.

Jednostka redakcyjna według obecnego brzmienia	Aktualne brzmienie proponowanych przepisów	Rekomendowane zmiany	Uwagi
Art. 1 pkt 7	formy pomocy osobom fizycznym poszkodowanym wskutek wystąpienia klęski żywiołowej;	formy pomocy osobom fizycznym poszkodowanym wskutek wystąpienia klęski żywiołowej inne niż określone ustawą z dnia 22 listopada 2002 r. o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności, praw człowieka i obywatela (Dz. U. poz. 1955);	
Art. 27 ust. 1	W celu zapewnienia adekwatnej względem zagrożeń realizacji zadań ochrony ludności mogą zostać wprowadzone: 1) stan pogotowia, jeżeli z uwagi na niekorzystne okoliczności wywołane działaniami sił natury lub działalnością człowieka, w tym wystąpienie lub możliwość wystąpienia sytuacji kryzysowej na określonym obszarze, zachodzi konieczność podniesienia gotowości operacyjnej organów administracji publicznej do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności; 2) stan zagrożenia, jeżeli wprowadzenie stanu pogotowia jest niewystarczające do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i konieczne jest podjęcie przez organy administracji publicznej dodatkowych działań oraz wprowadzenie ograniczeń, zakazów i nakazów obowiązujących podmioty ochrony ludności; 3) stan klęski żywiołowej, o którym mowa w art. 232 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z	W celu zapewnienia adekwatnej względem zagrożeń realizacji zadań ochrony ludności mogą zostać wprowadzone: 1) stan pogotowia, jeżeli z uwagi na poważne zagrożenie niebezpiecznymi dla zdrowia i życia ludności lub mienia w znacznych rozmiarach oddziaływaniami sił natury, awariami technicznymi lub innymi zjawiskami wywołanymi działalnością człowieka, w tym wystąpieniem lub prawdopodobną możliwością wystąpienia sytuacji kryzysowej na określonym obszarze, zachodzi konieczność podniesienia gotowości operacyjnej organów administracji publicznej do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności; 2) stan zagrożenia, jeżeli wprowadzenie stanu pogotowia jest niewystarczające do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i konieczne jest natychmiastowe podjęcie przez organy administracji publicznej dodatkowych	

	dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. poz. 483, z 2001 r. poz. 319, z 2006 r. poz. 1471 oraz z 2009 r. poz. 946).	działań oraz wprowadzenie ograniczeń, zakazów i nakazów obowiązujących podmioty ochrony ludności; 3) stan klęski żywiołowej, o którym mowa w art. 232 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. poz. 483, z 2001 r. poz. 319, z 2006 r. poz. 1471 oraz z 2009 r. poz. 946).	
Art. 30 ust. 2	Prezes Rady Ministrów może wprowadzić, przedłużyć lub odwołać stan zagrożenia, w drodze rozporządzenia.	Prezes Rady Ministrów może wprowadzić, przedłużyć lub odwołać stan zagrożenia, w drodze rozporządzenia. Przedłużenie stanu zagrożenia może nastąpić tylko raz i na okres nie dłuższy niż 30 dni.	
Art. 31 ust. 1	Prezes Rady Ministrów może wydawać polecenia obowiązujące organy administracji rządowej, państwowe osoby prawne, organy samorządu terytorialnego, samorządowe osoby prawne oraz samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz przedsiębiorców.	Prezes Rady Ministrów może wydawać polecenia obowiązujące organy administracji rządowej, państwowe osoby prawne, organy samorządu terytorialnego, samorządowe osoby prawne oraz samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.	Rekomenduje się usunięcie możliwości wydawania poleceń przedsiębiorcom.
Art. 31 ust. 5	Prezes Rady Ministrów może upoważnić do realizacji czynności, o których mowa w ust. 1, ministra właściwego do spraw wewnętrznych.	-/-	Rekomenduje się wykreślenie art. 31 ust. 5.
Art. 31 ust. 14-17	14. Wykonywanie zadań objętych poleceniami wydanymi w stosunku do przedsiębiorców następuje na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą, przez wskazanego w decyzji: 1) ministra albo wojewodę – w przypadku decyzji wydawanych przez Prezesa Rady Ministrów; 2) wojewodę – w przypadku decyzji wydawanych przez ministra;	-/-	Rekomenduje się wykreślenie art. 31 ust. 14-17.

	3) starostę lub wójta, burmistrza, prezydenta miasta – w przypadku decyzji wydawanych przez Prezesa Rady Ministrów, ministra lub wojewodę. 15. Wykonywanie decyzji, o których mowa w ust. 14 pkt 3, stanowi zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. 16. Prace związane z prowadzeniem przygotowań przez przedsiębiorców do realizacji zadań objętych poleceniami, mające charakter planistyczny, są finansowane ze środków własnych tych przedsiębiorców. 17. W przypadku niezawarcia umowy, o której mowa w ust. 14, zadania objęte poleceniami są wykonywane na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 7.		
Art. 32	W czasie obowiązywania stanu zagrożenia albo stanu klęski żywiołowej funkcjonariusz Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz żołnierz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej realizujący zadania związane z wykonywaniem poleceń, o których mowa w art. 31 ust. 1-3, ma prawo wydawania osobom fizycznym poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności związanych z reagowaniem na zaistniałe zagrożenie lub klęskę żywiołową i w celu realizacji ustawowych zadań odpowiednio Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej lub Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.	W czasie obowiązywania stanu klęski żywiołowej funkcjonariusz Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz żołnierz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej realizujący zadania związane z wykonywaniem poleceń, o których mowa w art. 31 ust. 1-3, ma prawo wydawania osobom fizycznym poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności związanych z reagowaniem na zaistniałe zagrożenie lub klęskę żywiołową i w celu realizacji ustawowych zadań odpowiednio Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej lub Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.	Rekomenduje się rezygnację z możliwości wydawania poleceń w stanie zagrożenia oraz przeniesienie tego przepisu do rozdziału 4 – Stan klęski żywiołowej – polecenia tego rodzaju są nadzwyczajnym środkiem konstytucyjnym.
Art. 43 ust. 1 pkt 7	obowiązku poddania się badaniom lekarskim, leczeniu oraz stosowaniu innych środków	obowiązku poddania się badaniom lekarskim, a w zakresie koniecznym dla ochrony zdrowia	

	profilaktycznych i zabiegów, niezbędnych do zwalczania chorób zakaźnych oraz skutków skażeń chemicznych i promieniotwórczych;	publicznego także leczeniu oraz stosowaniu innych środków profilaktycznych i zabiegów, niezbędnych do zwalczania chorób zakaźnych oraz skutków skażeń chemicznych i promieniotwórczych;	
Art. 43 ust. 1 pkt 13	dokonaniu przymusowych rozbiórek i wyburzeń budynków lub innych obiektów budowlanych albo ich części;	dokonaniu przymusowych rozbiórek i wyburzeń budynków lub innych obiektów budowlanych albo ich części, jeżeli jest to konieczne dla ratowania życia i zdrowia ludzkiego;	
Art. 43 ust. 2 pkt 3	powierzeniu pracownikowi wykonywania pracy innego rodzaju niż wynikający z nawiązanego stosunku pracy; w takim przypadku pracownik zachowuje prawo do dotychczasowego wynagrodzenia, obliczonego według zasad obowiązujących przy obliczaniu wynagrodzenia za czas urlopu wypoczynkowego.	powierzeniu pracownikowi wykonywania pracy innego rodzaju niż wynikający z nawiązanego stosunku pracy; w takim przypadku pracownik zachowuje prawo do dotychczasowego wynagrodzenia w wymiarze proporcjonalnym do czasu wykonywanej pracy.	
Art. 67 ust. 1 pkt 3	rodzaj stosowanych szczególnych rozwiązań, w tym zasady udzielania pomocy finansowej dla poszkodowanych przedsiębiorców,	rodzaj stosowanych szczególnych rozwiązań, w tym zasady udzielania pomocy finansowej dla poszkodowanych przedsiębiorców, które nie wpływają na możliwość wystąpienia z roszczeniem, o którym mowa w art. 2 ustawy z dnia 22 listopada 2002 r. o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności, praw człowieka i obywatela (Dz. U. poz. 1955).	
Art. 79 ust. 1	Pomoc finansowa, o której mowa w art. 78 ust. 1 jest przyznawana niezależnie od dochodów poszkodowanego i nie podlega zwrotowi, z zastrzeżeniem art. 82 ust. 2.	Pomoc finansowa, o której mowa w art. 78 ust. 1 jest przyznawana niezależnie od dochodów poszkodowanego i nie podlega zwrotowi, z zastrzeżeniem art. 82 ust. 2. W przypadku wystąpienia przez poszkodowanego z roszczeniem, o którym mowa w art. 2 ustawy z	

		dnia 22 listopada 2002 r. o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności, praw człowieka i obywatela (Dz. U. poz. 1955) kwota uzyskanej bezzwrotnej pomocy finansowej zaliczana jest na poczet odszkodowania w zakresie, w jakim faktycznie kompensuje poniesioną szkodę.	
Art. 126	Kto umyślnie, nie stosuje się do wydawanych przez funkcjonariusza Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej lub żołnierza Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej na podstawie art. 32 poleceń określonego zachowania się podlega karze aresztu albo grzywny.	Kto umyślnie, nie stosuje się do wydawanych przez funkcjonariusza Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej lub żołnierza Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej na podstawie art. [...] poleceń określonego zachowania się podlega karze aresztu albo grzywny.	Należy zaktualizować wedle nowego umiejscowienia przedmiotowej regulacji w rozdziale 4
Art. 127 ust. 1 pkt 9-10	9) wbrew obowiązкови określönemu w art. 43 ust. 1 pkt 7 nie poddaje się badaniom lekarskim, leczeniu, szczepieniom ochronnym oraz stosowaniu innych środków profilaktycznych i zabiegów niezbędnych do zwalczania chorób zakaźnych oraz skutków skażeń chemicznych i promieniotwórczych, a także nie poddaje się obowiązkowi kwarantanny, 10) wbrew obowiązкови określönemu w art. 43 ust. 1 pkt 8, nie poddaje się obowiązkowi kwarantanny,	9) wbrew obowiązкови określönemu w art. 43 ust. 1 pkt 7 nie poddaje się badaniom lekarskim, a także koniecznemu dla ochrony zdrowia publicznego leczeniu, szczepieniom ochronnym oraz stosowaniu innych środków profilaktycznych i zabiegów niezbędnych do zwalczania chorób zakaźnych oraz skutków skażeń chemicznych i promieniotwórczych, 10) wbrew obowiązкови określönemu w art. 43 ust. 1 pkt 8, nie poddaje się obowiązkowi kwarantanny,	
Art. 180 pkt 3	ustawa z dnia 22 listopada 2002 r. o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności, praw człowieka i obywatela (Dz. U. poz. 1955) – w części dotyczącej stanu klęski żywiołowej;	-/-	Rekomenduje się odstąpienie od uchylania przedmiotowej ustawy we wskazanej części